

Cities for Active Inclusion

AKTYWNA INTEGRACJA MŁODYCH LUDZI

Miasta wspierają zatrudnianie młodych

EURO
CITIES

1986
2011

Komisja Europejska

Niniejsza publikacja powstała w ramach wspólnotowego Programu na rzecz zatrudnienia i solidarności społecznej (2007-2013). Programem kierują Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Integracji Społecznej. Program stworzono w celu wspierania realizacji określonych w agendzie społecznej celów Unii Europejskiej w obszarze zatrudnienia i spraw społecznych, przez co przyczynia się on do realizacji celów strategii Europa 2020 w tych dziedzinach.

Więcej informacji: <http://ec.europa.eu/progress>.

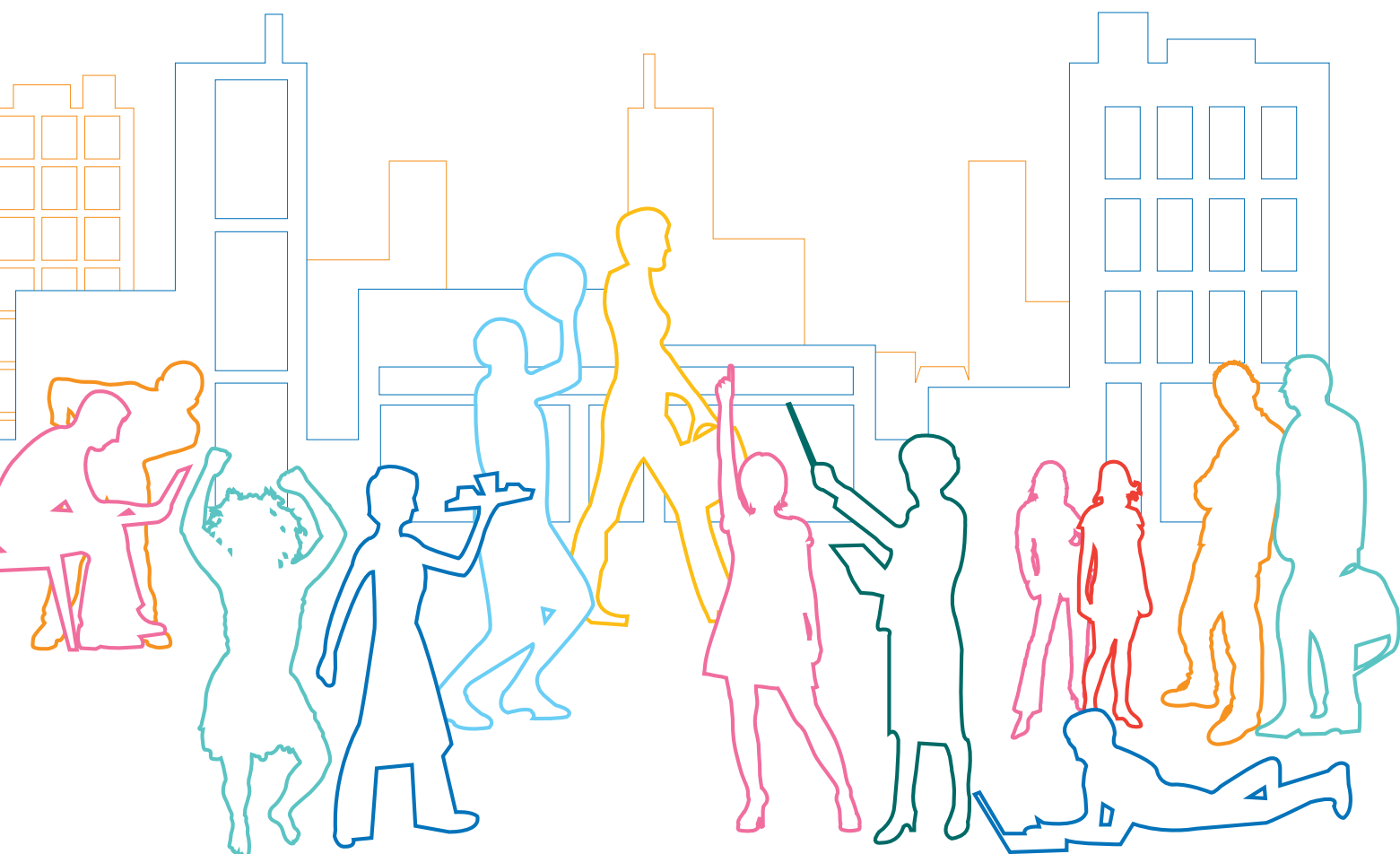
Informacje zawarte w tej publikacji mogą nie być tożsame ze stanowiskiem lub opinią Komisji Europejskiej.

2011

Spis treści

Wprowadzenie	2
1. Młodzi ludzie w miastach. Wybrane tendencje i spostrzeżenia	3
2. Aktywna integracja młodych ludzi. Gdzie kryją się wyzwania?	5
3. Działania miast i pozytywne przykłady aktywnej integracji młodych ludzi	7
4. Co dalej? Przewidywane tendencje	11
Wnioski	12

Wprowadzenie

Wysokie bezrobocie i wykluczenie społeczne młodych ludzi stwarzają poważne problemy dla Europy. Przyszły dobrobyt społeczno-gospodarczy Unii Europejskiej zależy od tego, czy młodzi ludzie zmaksymalizują swój potencjał i czy będą posiadać umiejętności niezbędne do pełnego wkładu w życie społeczeństwa.

Wspieranie zatrudnienia młodych ludzi i zapewnienie ich integracji społeczno-gospodarczej są zagadnieniami o kluczowym znaczeniu dla miast. Dane statystyczne wykazują, że kryzys gospodarczy w szczególności dotyka ludzi młodych. Ma to niebagatelny wpływ na sytuację w miastach, gdzie służby ds. zatrudnienia, edukacji i opieki socjalnej stają bezpośrednio przed rosnącym bezrobociem młodych ludzi i powiększającą się grupą młodych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kwestie te należy traktować poważnie i wszystkie zainteresowane strony, począwszy od władz miejskich przez instytucje edukacyjne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców oraz władze lokalne i krajowe, muszą współpracować w celu pobudzania zatrudnienia młodych ludzi i poszukiwania rozwiązań dla wykluczenia społecznego.

Zgodnie z europejską strategią aktywnej integracji¹ i celami strategii Europa 2020² miasta angażują się w promowanie aktywnej integracji młodych poprzez wdrażanie specjalnych działań wspierających młodych przy wchodzeniu na rynek pracy oraz zapewnianie powszechnie dostępnych, wysokiej jakości usług społecznych.

Niniejszy raport zawiera przegląd tendencji, wyzwań i dobrych praktyk związanych z aktywną integracją młodych ludzi³, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii zatrudnienia młodych w 9 europejskich miastach. Raport sporządzono na podstawie badań przeprowadzonych w pierwszej połowie 2011 r. przez członków sieci „Miasta na rzecz Aktywnej Integracji”⁴ (EUROCITIES-NLAO⁵).

Przegląd składa się z czterech części. W części pierwszej omówiony został kontekst działań miast na rzecz aktywnej integracji młodych ludzi. W części drugiej omówiono główne wyzwania stojące przed miastami. Część trzecia zawiera przykłady dobrych praktyk w kwestii zatrudnienia i integracji społecznej młodych ludzi. Wreszcie w części czwartej przedstawione zostały plany poprawy strategii na poziomie lokalnym.

Ramka 1 - Definicja młodzieży i młodych ludzi

UE definiuje młodych ludzi jako osoby w wieku od 15 do 24 lat. Definicja stosowana przez miasta jest zróżnicowana w zależności od poszczególnych klasyfikacji tej grupy w strategiach krajowych. Ogólnie rzecz biorąc strategie dotyczące młodych ludzi stosowane na poziomie miast dotyczą osób w wieku 14-29 lat. Na przykład:

- Kopenhaga: 18-29 lat,
- Bolonia: 14-34 lat,
- Kraków: do 26 roku życia.

1 Zob. zalecenie Komisji Europejskiej w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy (2008/876/WE): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008H0867:PL:HTML>

2 Zob. „Mobilna młodzież”, będąca jedną ze sztandarowych inicjatyw strategii Europa 2020 na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego na lata 2010-2020. Jej celem jest optymalizacja potencjału młodych ludzi w Europie: KOM(2010) 477 wersja ostateczna - <http://ec.europa.eu/youthonthemove/>; http://ec.europa.eu/education/yom/com_pl.pdf.

3 Osoby w wieku 14-29 lat, dokładna definicja - zob. ramka 1.

4 Miasta uczestniczące to: Birmingham, Bolonia, Brno, Kopenhaga, Kraków, Lille Métropole-Roubaix, Rotterdam, Sztokholm i Sofia. Obszar metropolitalny Lille i obszar miejski Roubaix liczone są jako jeden uczestnik. Niektóre stwierdzenia w niniejszym raporcie dotyczą jednak jedynie samego Roubaix.

5 EUROCITIES-NLAO: EUROCITIES - Sieć Lokalnych Obserwatoriów Aktywnej Integracji. Od 2011 r. używana jest również nazwa „Miasta na rzecz Aktywnej Integracji”.

1 Młodzi ludzie w miastach. Wybrane tendencje i spostrzeżenia

Stopa bezrobocia wśród młodzieży w UE jest zazwyczaj dużo wyższa od stopy bezrobocia osób dorosłych. W 27 państwach członkowskich stopa bezrobocia wśród osób w wieku 15-24 lata jest na ogół nawet dwa razy wyższa od ogólnej stopy bezrobocia, na przykład poziom bezrobocia wśród młodzieży w 2010 r. w UE wyniósł 20,9%, podczas gdy ogólny 9,6%.⁶

Młodzi ludzie stoją przed specyficznymi, często skomplikowanymi i współzależnymi wyzwaniami. Mogą one dotyczyć wkroczenia na rynek pracy po zakończeniu edukacji, np. braku dostatecznego doświadczenia zawodowego lub wymaganych umiejętności. W niektórych przypadkach młodym ludziom, a zwłaszcza tym borykającym się z wieloma trudnościami, może również brakować pewności siebie, ambicji i motywacji. Sytuacja ta jest jeszcze trudniejsza w przypadku młodych osób z problemami zdrowotnymi lub niepełnosprawnych, którzy wchodząc na rynek pracy często natrafiają na bariery.

Inne problemy dotyczące młodych mogą wiązać się z ich indywidualną sytuacją na rynku pracy. Na przykład, ich początkowe wynagrodzenie może nie wystarczyć na pokrycie kosztów utrzymania. W przypadku młodych osób większe jest również prawdopodobieństwo zatrudnienia na podstawie umowy o pracę tymczasową lub w systemie elastycznym, co utrudnia planowanie przyszłości. Spowolnienie gospodarcze boleśnie dotyka młodych: wiele firm nie prowadzi rekrutacji lub zwalnia pracowników, szczególnie osoby pracujące w elastycznych formach zatrudnienia.⁷ Z powodu kryzysu gospodarczego bezrobocie młodych jest rekordowo wysokie niemal we wszystkich krajach UE, a jego średnia stopa w UE27 wynosiła ponad 20% w 2010 r. i na początku 2011 r., podczas gdy w latach 2007-2008 około 15%.⁸

Te tendencje i wyzwania znajdują odzwierciedlenie na szczeblu lokalnym. Dziewięć miast przedstawia w swoich raportach kontekst funkcjonowania młodych ludzi w społeczeństwie i na rynku pracy.⁹ Kilka miast podało, że stopa bezrobocia młodych zbliża się w nich do średniej unijnej wynoszącej w 2010 r. 20% lub ją przekracza. I tak stopa bezrobocia wynosi w **Bolonii** 29%, w **Roubaix** 25%, w **Sztokholmie** 21% i w **Sofii** 16%. Co więcej, miasta poinformowały, że bezrobocie młodych ma często wyraźny wymiar terytorialny, tzn. wysokie bezrobocie młodzieży i wykluczenie społeczne skoncentrowane jest w podupadłych rejonach miejskich. Na przykład w pewnych uboższych dzielnicach **Roubaix** stopa bezrobocia młodzieży może być dwukrotnie wyższa niż ma to miejsce w przypadku całego miasta i wynosić ok. 40% w 2009 r.¹⁰

Kryzys gospodarczy zwiększył liczbę bezrobotnych wśród młodych nawet w tych miastach, w których stopa bezrobocia wśród młodych ludzi była dotychczas niska. Na przykład w **Kopenhadze**, pomiędzy rokiem 2008 a 2010 stopa bezrobocia młodych osób niemal podwoiła się z 3,5% do 6,3%. W **Rotterdamie**, pomiędzy rokiem 2010 i 2011 bezrobocie młodzieży wzrosło o jedną piątą. Wzrosty te mają ogromny wpływ na poziomie lokalnym i skutkują tym, że więcej młodych osób zagrożonych jest ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz potrzebuje zasiłków dla bezrobotnych i wsparcia w formie usług społecznych.

W swoich raportach miasta podkreśliły złożoność i różnorodność grup potrzebujących aktywnego wsparcia integracji. Grupy te przedstawiono w ramce 2. W praktyce wiele osób kwalifikuje się do kilku spośród wyszczególnionych kategorii.

6 Zob. miesięczne arkusze informacyjne Komisji Europejskiej o rynku pracy: <http://bit.ly/oyF55P>

7 Komisja Europejska (2009). SEC (2009)549 wersja ostateczna. Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania. Raport o młodzieży w UE: <http://bit.ly/i0jeH> (w jęz. angielskim).

8 Zob. miesięczne arkusze informacyjne Komisji Europejskiej o rynku pracy: <http://bit.ly/poFyhl>.

9 Więcej szczegółowych informacji zawierają raporty miast. Patrz: <http://bit.ly/ql14Uc>.

10 Jako podano w raporcie z 2010 r. francuskiego Krajowego Obserwatorium Wrażliwych Stref Miejskich (ONZUS) w 2009 r. stopa bezrobocia osób młodych w podupadłych rejonach miejskich Roubaix wyniosła 43% dla młodych mężczyzn i 37% dla młodych kobiet.

Ramka 2 – Grupy i cechy młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym

Główny problem	Podkategoria problemu głównego	Miasta zgłaszające ten problem
Brak kwalifikacji formalnych	osoby przedwcześnie kończące naukę	wszystkie
	młodzi z niewielkimi kwalifikacjami ¹¹	wszystkie
	młodzi z problemami w nauce	wszystkie
Niesprzyjające środowisko	nastolatki z podupadłych dzielnic i/lub rodzin	wszystkie
	młodzi z rodzin napływowych	Lille Métropole- Roubaix, Rotterdam i Sztokholm
	nastoletni rodzice, w tym młode samotne matki	Birmingham, Rotterdam i Sztokholm
	dzieci z rodzin romskich	Brno, Kraków i Sofia
	dzieci, których rodzice pracują za granicą	Kraków
Zachowania społeczne	(byli) członkowie gangów	Birmingham, Rotterdam
	pseudokibice	Kraków
	byli przestępcy	Birmingham, Kraków
NEETs (młode osoby, które nie uczą się i nie pracują)		wszystkie
Bezrobotni absolwenci		Birmingham, Brno, Kopenhaga, Kraków i Rotterdam
Młodzi niepełnosprawni		Brno, Sofia i Sztokholm

11 Na przykład kwalifikacje jedynie ze szkoły podstawowej lub zasadniczej zawodowej

2 Aktywna integracja młodych ludzi. Gdzie kryją się wyzwania

Miasta określiły następujące główne wyzwania związane ze wspieraniem aktywnej integracji młodych ludzi:

- rosnące bezrobocie wśród absolwentów;
- brak elastyczności krajowych programów i strategii dla młodych ludzi;
- cięcia budżetowe i ograniczenia finansowe; oraz
- problemy z dotarciem do młodych ludzi.

Rosnące bezrobocie wśród absolwentów

Nowym wyzwaniem, które wynika z powolnego wzrostu gospodarczego, jest wzrost bezrobocia wśród absolwentów wyższych uczelni (**Birmingham, Brno, Kopenhaga, Kraków i Rotterdam**). Kopenhaga podaje, że w latach 2008-2010 stopa bezrobocia absolwentów wyższych uczelni zwiększyła się ponad dwa razy, z 6% do 14,5%. Miasta zgłaszają również rosnące bezrobocie w sektorach charakteryzujących się tradycyjnie dużą liczbą wolnych miejsc pracy, np. w opiece zdrowotnej: w marcu 2011 r. w Danii bez pracy pozostawało 65% pielęgniarek świeżo po ukończeniu szkoły. **Birmingham** poinformowało, że w ostatnim kwartale 2010 r. stopa bezrobocia wśród absolwentów w Wielkiej Brytanii niemal podwoiła się z 10,6% do 20%.

Brak elastyczności krajowych programów i strategii dla młodych ludzi

Kilka miast zwróciło uwagę na to, że programy lub strategie opracowane na poziomie krajowym lub regionalnym nie zawsze są wystarczająco elastyczne, aby mogły zaspokajać potrzeby młodych osób na poziomie miast. Biurokratyczne struktury organizacyjne oraz ograniczone uprawnienia na poziomie miast mogą ograniczać skuteczność strategii (**Birmingham, Brno, Kopenhaga, Kraków, Lille Métropole-Roubaix i Rotterdam**).

Na przykład **Birmingham** podkreśliło potrzebę zniwelowania rozdziału kompetencji na poziomie władz krajowych pomiędzy Ministerstwem Edukacji (świadczącym usługi dla osób w wieku 14-19 lat) oraz Ministerstwem Pracy i Zabezpieczenia Społecznego (świadczącym usługi dla osób powyżej 19 roku życia). Obie te grupy młodych ludzi wymagają podobnego wsparcia (takiego jak edukacja i szkolenia oraz wsparcie bezpośrednio poprzedzające zatrudnienie) i mogłyby odnosić korzyści z usług zintegrowanych, gdyby ministerstwa te ściślej współpracowały.

To, że w **Rotterdamie** władze miejskie nie posiadają formalnych kompetencji w zakresie edukacji uniemożliwia niekiedy urzędnikom zapewnienie indywidualnych rozwiązań dla młodych ludzi, którzy przerwali naukę, ale chcą ponownie ją podjąć.

Cięcia budżetowe i ograniczenia finansowe

Niemal wszystkie miasta zgłosiły, że borykają się z ograniczeniami finansowymi. Mając do czynienia z rosnącą liczbą bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, niektóre miasta boleśnie odczuwają cięcia w krajowych wydatkach publicznych na politykę społeczną, edukację i zatrudnienie (**Birmingham, Bolonia, Kopenhaga, i Rotterdam**). Choć trudno jest ocenić, w jakim stopniu te cięcia wpłyną na publiczne strategie skierowane do młodych ludzi, miasta wyrażają obawy, że ich wpływ na świadczenie usług publicznych będzie negatywny. Miasta podlegają również naciskom, aby zmienić priorytety swoich strategii i projektów, oraz znaleźć nowe źródła finansowania dla wsparcia aktywnej integracji młodych.

Ilustruje to przykład **Birmingham**, w którym przyszłość kilku projektów promujących zatrudnianie młodych jest niepewna¹² ze względu na oszczędności wprowadzone przez rząd, które doprowadziły do zmniejszenia o ok. 2,3 mld euro budżetu na krajowe działania wspierające zatrudnienie. Z kolei w **Kopenhadze**, wyzwaniem jest utrzymanie wysokiego poziomu usług społecznych z powodu znacznych cięć funduszy zarówno na działania w zakresie zatrudnienia jak i świadczeń socjalnych. Przewiduje się na przykład, że zajdzie konieczność ograniczenia intensywności lub czasu trwania miejskich programów doradztwa zawodowego. 9-procentowe cięcia w krajowym budżecie na lokalną politykę społeczną wystawiają również na próbę możliwości działania **Bolonii**.

W Rotterdamie oczekuje się, że w 2014 r. krajowe fundusze przeznaczone na wsparcie zatrudnienia, szkolenia i zasiłki socjalne dla młodych ludzi zostaną zmniejszone o dwie trzecie. Zdaniem holenderskiego rządu wycofanie świadczeń społecznych dla nieaktywnych młodych ludzi zmotywuje ich do poszukania pracy. Miasta wyrażają jednak obawy, że doprowadzi to do utraty kontaktu z dużą liczbą młodzieży, ponieważ nie będzie zachęt finansowych do uczestniczenia w działaniach aktywizujących.

Problemy z dotarciem do młodych ludzi

Decydenci miejscy i osoby świadczące lokalne usługi społeczne mają trudności z dotarciem do młodych ludzi wykluczonych społecznie, nieuczących się i niepracujących oraz z pobudzaniem ich aktywności. Są oni często mniej aktywni w staraniach o poprawę sytuacji osobistej. Wyzwaniem dla pracowników opieki społecznej jest często wejście z nimi w kontakt i motywowanie ich do podjęcia działań w kierunku podjęcia nauki, pracy lub aktywności społecznej (**Kraków, Rotterdam, Roubaix i Sztokholm**).

Rotterdam zgłosił, że nie wszyscy decydenci są w wystarczającym stopniu zorientowani w potrzebach młodych ludzi. W **Roubaix** pracownicy miejskiej opieki społecznej uważają, że zdobycie zaufania młodych ludzi może być bardzo trudne.

¹² For examples of projects supported by the Future Jobs Fund and the Young Person's Guarantee, see 'The Active Inclusion

3 Działania miast i pozytywne przykłady aktywnej integracji młodych ludzi

Kompetencje i obowiązki władz miejskich w zakresie aktywnej integracji młodych ludzi są odmienne w różnych krajach. Ustawodawstwo kilku krajów daje władzom miejskim wyraźne uprawnienia i nakłada obowiązek oferowania wsparcia młodym ludziom kończącym naukę i wchodzącym na rynek pracy oraz prowadzenia ich przez ten proces (**Kopenhaga, Sztokholm**). W innych krajach odpowiedzialność za politykę dotyczącą młodzieży spoczywa na wyższych szczeblach administracji, np. krajowych (**Birmingham, Sofia**) lub regionalnych (**Bolonia, Brno i Lille Métropole- Roubaix**).

Pomimo różnych rozwiązań instytucjonalnych, wszystkie miasta odgrywają istotną rolę w zapewnianiu, aby różnorodne świadczone lokalnie służby społeczne spełniały zapotrzebowanie młodych ludzi. Większość narzędzi polityki lokalnej dotyczy ułatwienia przejścia z etapu nauki do pracy poprzez inwestowanie w oświatę i wzmocnienie roli zatrudnienia i usług integracyjnych.

W swoich raportach miasta przedstawiły kilka udanych i obiecujących podejść do aktywnej integracji młodych ludzi. Niektóre z nich stanowiły odpowiedź na wyzwania zasygnalizowane w rozdziale 2. Przedstawione poniżej przykłady są w dużej mierze oparte na metodach działania zintegrowanego i spersonalizowanego podejścia do konkretnych grup docelowych. Są one skoncentrowane na:

- zapobieganiu i wczesnym reagowaniu,
- mobilizowaniu do działania i podejściu oddolnym,
- oferowaniu usług spersonalizowanych,
- koordynacji i partnerstwie, np.:
  - koordynacji pomiędzy wydziałami urzędów miasta i innymi instytucjami publicznymi,
  - partnerstwie w trzecim sektorze,
  - angażowaniu miejscowych przedsiębiorstw,
- promowaniu przedsiębiorczości poprzez edukację i pomoc finansową.

Zapobieganie i wczesne reagowanie

W celu zapobiegania przerywaniu nauki i wykluczeniu społecznemu miasta łączą narzędzia krajowej strategii edukacyjnej z działaniami lokalnymi kierowanymi do młodych osób zagrożonych porzuceniem szkoły i bezrobotnych, którzy szkołę porzucili.

Rotterdam prowadzi system zapobiegania wagarowaniu. Zajmujący się wagarowiczami pracownicy działają jako mediatorzy pomiędzy uczniami, rodzicami i nauczycielami. Mogą interweniować na wczesnym etapie w celu zapobieżenia porzuceniu szkoły. W kilku miastach osoby, które porzuciły naukę mogą chodzić do szkół „drugiej szansy”. Są to specjalne szkoły, które dają tym osobom ponowną szansę na ukończenie szkoły ponadpodstawowej dzięki indywidualnym programom nauczania dostosowanym do indywidualnych zdolności (**Rotterdam**¹³, **Roubaix** i **Sztokholm**¹⁴).

13 Szkoły zawodowe w Rotterdamie współpracują bezpośrednio z pracodawcami w celu zapewnienia uczniom pracy po skończeniu nauki, np. w mechanice samochodowej lub budownictwie.

14 Utworzony przez sztokholmski Wydział Oświaty system szkół drugiej szansy nazywa się „Drogą do liceum” (Gymnasieslussen).

W Lille Métropole-Roubaix w projekcie „Partaj” mającym zapobiegać przerywaniu nauki lub szkoleń przez młodych ludzi zaangażowane są agencje ds. edukacji, władze lokalne, publiczne służby zatrudnienia, miejscowe przedsiębiorstwa i organizacje niezarobkowe z całego regionu Nord-Pas de Calais. Poprzez działanie w ramach partnerstwa zainteresowane strony monitorują sytuację i zapewniają spersonalizowane wsparcie zagrożonym przerwaniem nauki młodym ludziom z podupadłych dzielnic. Pomagają również w znalezieniu praktyk zawodowych.

W Kopenhadze aktywna pomoc na rynku pracy jest udzielana przed upływem czterech tygodni od chwili zwolnienia z pracy. System ten zapobiega długiej bezczynności bezrobotnych i w znacznej mierze zmniejsza ryzyko długotrwałego bezrobocia.

Mobilizowanie do działania i podejście oddolne

Miasta promują inicjatywy łączące rozwój umiejętności społecznych, samodzielności i zdolności do zatrudnienia młodych ludzi.

Sztokholmska agencja pośrednictwa pracy (Jobbtorg) koordynuje projekt FILUR. Oferuje on młodym ludziom dostosowane do indywidualnych potrzeb doskonalenie zawodowe z trenerem, staże i program mentorski, ze szczególnym naciskiem na rozwój umiejętności społecznych i zwiększenie pewności siebie. Po upływie sześciu miesięcy od udziału w projekcie FILUR trzy czwarte z 25 pierwszych uczestników miało pracę lub uczyło się.

Krakowski Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi program terenowy (streetworking) skierowany do młodych ludzi z problemami ze zdrowiem psychicznym oraz wykazujących zachowania przestępcze lub aspołeczne. W ramach programu pracownicy socjalni motywują młodych do obecności i udziału w działaniach kulturalnych i sportowych. W niektórych przypadkach młodzi ludzie mogą otrzymać pomoc potrzebną do wzięcia udziału w tych działaniach i w poszukiwaniu pracy. W razie potrzeby pracownicy socjalni mogą również skierować potrzebujących do wyspecjalizowanych służb socjalnych, np. specjalistów ds. zdrowia psychicznego.

W Sofii władze miasta utworzyły ośrodek „Kniaź Borys” w celu wsparcia niezależności i aktywnej integracji osób upośledzonych. Jest to ośrodek szkolenia zawodowego dla młodych ludzi (w wieku od 16 do 22 lat). Program stanowi połączenie nauki zawodu, np. gotowania lub zagadnień z zakresu budownictwa, z nauką samodzielnego życia we własnym domu.

Bolonia wspiera wirtualną społeczność tworzoną dla młodych i przez młodych: Flash Giovani (Flesz Młodzieży). Społeczność ta ma za zadanie pogłębiać świadomość zagadnień dotyczących młodzieży, np. przejścia z etapu nauki do pracy lub spraw zdrowia. Sukces tego projektu polega na oddolnym podejściu, polegającym na tym, że młodzi sami dostarczają informacje umieszczane na portalach internetowych i zdobywają w ten sposób praktyczne doświadczenie zawodowe.¹⁵

Rotterdam wspiera finansowo innowacyjny projekt pt. SkillCity¹⁶ mający wzmocnić motywację i poczucie odpowiedzialności uczniów szkół podstawowych. W ramach projektu uczniowie z ubogich dzielnic zdobywają wiedzę o społeczeństwie, przedsiębiorczości i wielokulturowości. Oferowane są lekcje judo, ogrodnictwa, gotowania i filozofii. W zajęcia te angażują się również rodziny uczniów. Oceny projektu wskazują, że dzieci są bardziej zmotywowane do chodzenia do szkoły, co korzystnie wpływa na ich wyniki w nauce.

¹⁵ Flash Giovani jest częścią projektu „Młodzież”, kierowanego od 2000 r. przez boloński Wydział ds. Życia w Mieście. Dalsze informacje (w języku włoskim): www.flashgiovani.it.

¹⁶ SkillCity jest częścią programu rewitalizacji południowych dzielnic Rotterdamu. Projekt ten został opracowany i wdrożony przez Henka Oosterlinga, filozofa i wykładowcę na Uniwersytecie im. Erazma w Rotterdamie, i jest wspierany finansowo przez organizacje publiczne i prywatne. Więcej informacji na stronie www.henkoosterling.nl/rotterdam-skillcity-english.html

Oferowanie usług spersonalizowanych

Władze miast oferują młodym spersonalizowane usługi w zakresie zatrudnienia i integracji. Lokalne agencje pośrednictwa pracy przekazują informacje o wolnych stanowiskach, kojarząc osoby poszukujące pracy z pracodawcami, doradzając w sprawach kariery i pomagając w ubieganiu się o pracę. Niektóre kraje świadczą te usługi przede wszystkim na poziomie regionalnym (**Bolonia, Brno**). W innych miastach są one w coraz większym stopniu świadczone na poziomie dzielnicy, ponieważ bliskość do domów mieszkańców ułatwia im fizyczny dostęp do tych usług (**Bolonia, Rotterdam, Roubaix i Sztokholm**).

Birmingham przydziela osobistego doradcę każdej osobie w wieku 13-19 lat zidentyfikowanej jako NEET¹⁷, aby pomóc w znalezieniu pracy lub szkolenia.¹⁸ W **Krakowie** i **Sofii**, miejskie ośrodki pomocy społecznej organizują chronione mieszkania i zapewniają osobiste doradztwo niepełnosprawnym młodym ludziom, aby wspierać ich w niezależnym życiu i pomóc w dostępie do szkoleń i odpowiedniej pracy.

Kopenhaga wspiera przejście uczniów od obowiązkowej nauki (do 16-go roku życia) do dalszej edukacji. W celu wypracowania sposobu pomocy młodym ludziom w skończeniu szkoły, np. poprzez mentorstwo lub dodatkowe lekcje, prowadzone są konsultacje z udziałem uczniów, ich rodziców, nauczycieli i miejskiego Wydziału ds. Dzieci i Młodzieży. Uczniom, którzy najprawdopodobniej nie ukończą obowiązkowej nauki oferuje się alternatywne ścieżki kształcenia, które obejmują również doradztwo, mentorstwo lub elastyczne programy nauczania z możliwością przeniesienia na inne kursy. Uczniowie podejmują również naukę zawodu (np. praktyki zawodowe lub lekcje mające na celu poprawę umiejętności językowych lub matematycznych).

Koordinacja i partnerstwa

- **Koordinacja pomiędzy wydziałami urzędów miasta i innymi instytucjami publicznymi**

Niektóre miasta starają się podnieść poziom koordynacji pomiędzy swoimi wydziałami i innymi instytucjami działającymi na rzecz młodzieży (**Kopenhaga, Rotterdam, Sofia i Sztokholm**).

W **Kopenhadze**, różne wydziały urzędu miasta starają się oferować bardziej zintegrowane i skuteczniejsze usługi społeczne poprzez tworzenie międzywydziałowych grup roboczych (np. pomiędzy wydziałami zatrudnienia i usług społecznych). Trwają obecnie prace nad zintegrowaną strategią na rzecz młodzieży (patrz rozdział czwarty o przyszłych tendencjach).

Rotterdam wprowadził wspólną platformę działań na rzecz integracji młodych dzięki współpracy czterech wydziałów: młodzieży, edukacji i społeczeństwa; spraw społecznych i pracy; zdrowia oraz bezpieczeństwa. Zaangażowane są również inne miejscowe organizacje, np. zasadnicze i średnie szkoły zawodowe oraz miejscowe biuro pośrednictwa pracy. To Centralne Biuro Młodzieży skierowane jest w szczególności do osób nieuczących się i niepracujących w wieku od 16 do 23 lat i oferuje informacje o zatrudnieniu, szkoleniach, mieszkaniach, opiece zdrowotnej i innych usługach.

Najnowszy projekt wprowadzony w **Sztokholmie** ma na celu poprawę sytuacji w dzielnicy Skarpnäck i łączy różne usługi mające zapobiegać przestępczości i wykluczeniu społecznemu. Aby poprawić warunki życia młodzieży mieszkającej w tej dzielnicy, samorząd miejski, policja, organizacje mieszkaniowe i mieszkańcy zacieśnili współpracę bez konieczności ponoszenia dodatkowych wydatków. Przykładowo, miejscowa młodzież zaangażowana jest do wieczornego patrolowania ulic w celu poprawy bezpieczeństwa w okolicy.

17 Młoda niepracująca i nieucząca się osoba.

18 Jest to część procesu „September Guarantee”, który pomaga samorządom w zapewnieniu wystarczającej i odpowiedniej edukacji oraz miejsc na szkoleniach dla ludzi w wieku od 16 do 19 lat. Zob.: <http://bit.ly/nlg9fa>

■ Partnerstwa w trzecim sektorze

Uczestnicząc w projektach na rzecz integracji młodzieży miasta pracują również na zasadach partnerstwa z organizacjami ekonomii społecznej. Jest to powszechna praktyka w **Bolonii, Brnie i Lille Métropole-Roubaix**.

Roubaix zawiązało formalne partnerstwo z ADICE¹⁹ w celu promowania aktywnej integracji młodych ludzi poprzez wyjazdy międzynarodowe i wolontariat. Wyspecjalizowani pracownicy ds. młodzieży nawiązują kontakty z młodymi ludźmi z podupadłych dzielnic i oferują im możliwość podróżowania i pracy jako wolontariusze.

Brno współpracuje z organizacjami wolontariuszy nad opracowaniem i świadczeniem na rzecz młodych niepełnosprawnych osób usług społecznych i w zakresie zatrudnienia.²⁰ Przykłady działań i usług partnerskich organizacji pozarządowych to: rehabilitacja społeczna, mieszkania dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz wsparcie w osiągnięciu samodzielności życiowej.

■ Angażowanie miejscowych przedsiębiorstw

Aby udostępnić uczniom staże umożliwiające zdobycie doświadczenia w pracy i budować strategie lepszego dostosowania edukacji do zapotrzebowania na określone umiejętności, miasta zawiązują partnerstwa z miejscowymi przedsiębiorstwami (**Birmingham, Lille Métropole-Roubaix, Rotterdam**²¹ i **Sztokholm**).

Na przykład władze samorządowe Birmingham współpracują z miejscowymi i regionalnymi przedsiębiorstwami w celu zapewnienia praktyk młodym ludziom z podupadłych obszarów. Takie staże zwiększają szanse tych ludzi na znalezienie pracy. Otrzymują oni szkolenie w trakcie pracy, dotację do wynagrodzenia oraz intensywne doskonalenie zawodowe przez wyspecjalizowanych mentorów. Po roku okazało się, że niemal 95% uczestników zachowało pracę lub otworzyło własną firmę bądź też uczestniczyło w programach nauki przez całe życie. Najważniejszymi czynnikami decydującymi o powodzeniu tych działań jest zapewnianie wysokiej jakości praktyk i mentoringu przez pracodawców.

Pobudzanie przedsiębiorczości poprzez kształcenie i pomoc finansową

Kilka miast angażuje się w pobudzanie przedsiębiorczości młodych ludzi, wspierając zakładanie i rozwój nowych firm oraz kształcenie w zakresie przedsiębiorczości (Bologna, Kraków, Lille Métropole-Roubaix, Rotterdam i Sztokholm).

Sztokholm zachęca do prowadzenia w szkołach podstawowych i średnich programów promocji przedsiębiorczości: dzięki udziałowi miejscowych firm, uczniowie dowiadują się jak prowadzić własną firmę.²²

W Roubaix w 2009 r. młodzi ludzie otworzyli 18 firm, korzystając z pomocy misji lokalnej²³, która zapewniła pomoc i wsparcie finansowe w wysokości ok. 10.000 euro na projekt.

19 ADICE: Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich i Europejskich.

20 Poprzez wspólnotową metodę planowania angażującą wszystkie zainteresowane strony (samorząd miejski, usługodawców, organizacje pozarządowe, instytucje badawcze i usługobiorców) w grupy dyskusyjne w celu planowania, opracowywania i budżetowania nowych usług społecznych.

21 DAAD Rotterdam jest to ośrodek usług dla pracodawców stworzony przez organizacje pracodawców, samorząd miejski i biuro pośrednictwa pracy, działający na rzecz lepszego dopasowania popytu i podaży na rynku pracy: www.daadwerk.nl.

22 Miejski Wydział Edukacji współpracuje ze szkołami i miejscowymi firmami, wspieranymi przez organizację Young Enterprise. Więcej informacji (w języku szwedzkim) oraz krótkie filmy: www.ungforetagsamhet.se.

23 Misja lokalna świadczy usługi publiczne na rzecz aktywnej integracji młodych ludzi w dziedzinie zatrudnienia, opieki socjalnej i partycypacji obywatelskiej.

4 Co dalej? Przewidywane tendencje

W celu zwiększenia aktywnej integracji młodych ludzi w miastach prowadzi się dyskusje i planowanie.

Bardziej zintegrowane podejście do polityki na rzecz młodych

Jednym ze sposobów poprawy skuteczności programów na rzecz integracji młodych jest w niektórych miastach zacieśnianie współpracy lokalnej (**Kopenhaga, Lille Métropole-Roubaix i Sztokholm**).

Kopenhaga pracuje nad strategią aktywizacji szkolnej i zawodowej młodych ludzi. Dotyczy ona wszystkich poziomów kształcenia, w tym przedszkoli, i ma poprawić przechodzenie pomiędzy różnymi poziomami kształcenia oraz ułatwić podjęcie pracy po skończeniu nauki. Mają one również umożliwić podjęcie wczesnych działań, gdy zaistnieje prawdopodobieństwo przerwania nauki przez ucznia.

W **Birmingham** trwa nawiązywanie lokalnego partnerstwa pomiędzy dwoma obszarami świadczenia usług dla młodych ludzi (w wieku 14-19 oraz 19-26 lat). Ma ono usprawnić prowadzone w mieście programy integracji społecznej dla obu tych grup wiekowych. Co więcej, zintegrowane zostaną wszystkie usługi w zakresie zatrudnienia i szkolenia w ramach nowego planu działania na rzecz zatrudnienia i kwalifikacji.²⁴

Silniejsze powiązanie usług szkoleniowych z potrzebami rynku pracy

Kilka miast planuje poprawić kształcenie i szkolenia, aby umiejętności młodych ludzi bardziej odpowiadały popytowi na rynku pracy (**Birmingham, Kraków, Lille Métropole-Roubaix, Rotterdam i Sofia**).

Rotterdam planuje sprawniej kojarzyć młode osoby poszukujące pracy z zapotrzebowaniem na rynku pracy w sektorach przeżywających wzrost gospodarczy, np. logistyce, opiece zdrowotnej i pielęgniarstwa oraz branżach kreatywnych. Posłużą do tego konsultacje z firmami, prognozowanie ekonomiczne i wspieranie biur pośrednictwa pracy w tworzeniu lepszych kontaktów pomiędzy poszukującymi pracy, potencjalnymi pracodawcami i instytucjami edukacyjnymi.

Lille Métropole-Roubaix podaje, że w regionie Nord-Pas de Calais nastąpi wkrótce inauguracja nowego paktu na rzecz zatrudniania młodych ludzi (PACTE). Pakt ten ma na celu głębsze powiązanie edukacji i szkoleń z potrzebami rynku pracy. U jego podstaw leży wzmożona współpraca pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi oraz przedsiębiorstwami. Pakt ma umożliwić wskazanie wzrostowych sektorów gospodarki oraz zwiększyć możliwości kształcenia ustawicznego poprzez pomoc w uzyskaniu dostępu do szkoleń większej liczbie osób, bez względu na ich status zatrudnienia, wiek czy poziom wykształcenia.

24 Zob.: „Aktywna integracja młodych ludzi” - Birmingham: <http://bit.ly/oF6Uas>.

Wnioski

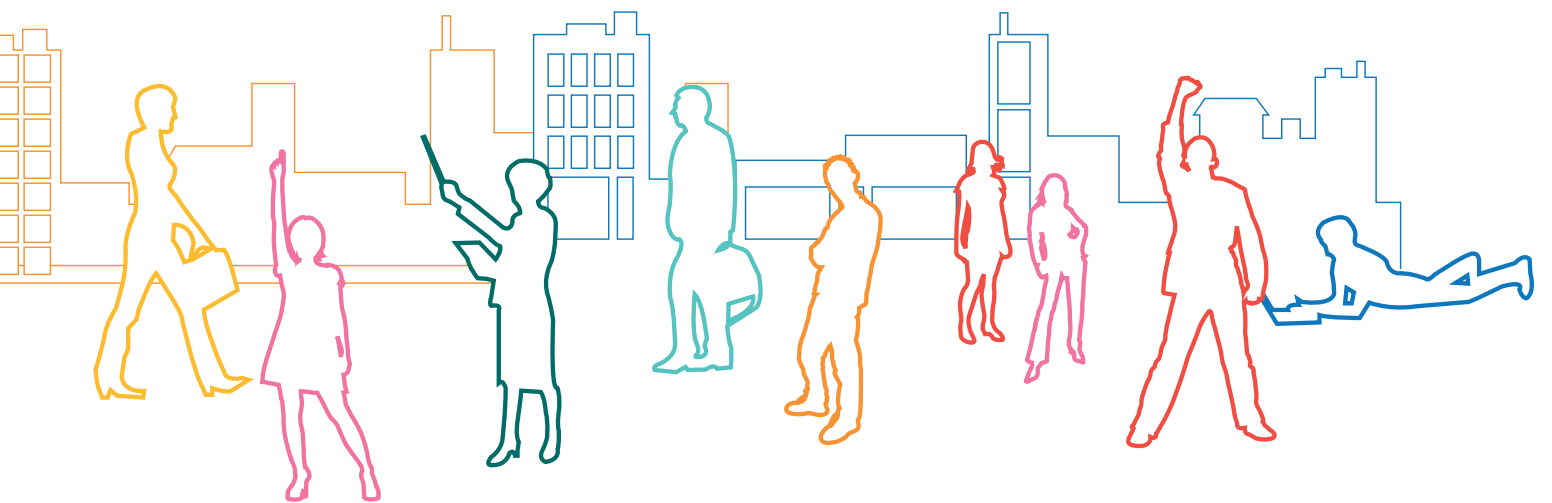
Rosnąca w Europie liczba młodych ludzi pozostających bez pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym wymaga zdecydowanych działań i koordynacji wysiłków podejmowanych na różnych szczeblach administracji publicznej, przez organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne i szkoleniowe oraz przedsiębiorców. Kluczową rolę w wykorzystywaniu umiejętności i potencjału oraz realizacji talentów młodych ludzi, a tym samym wnoszeniu przez nich pozytywnego wkładu w społeczeństwo, mają do odegrania władze miejskie, gdyż znajdują się najbliżej młodych.

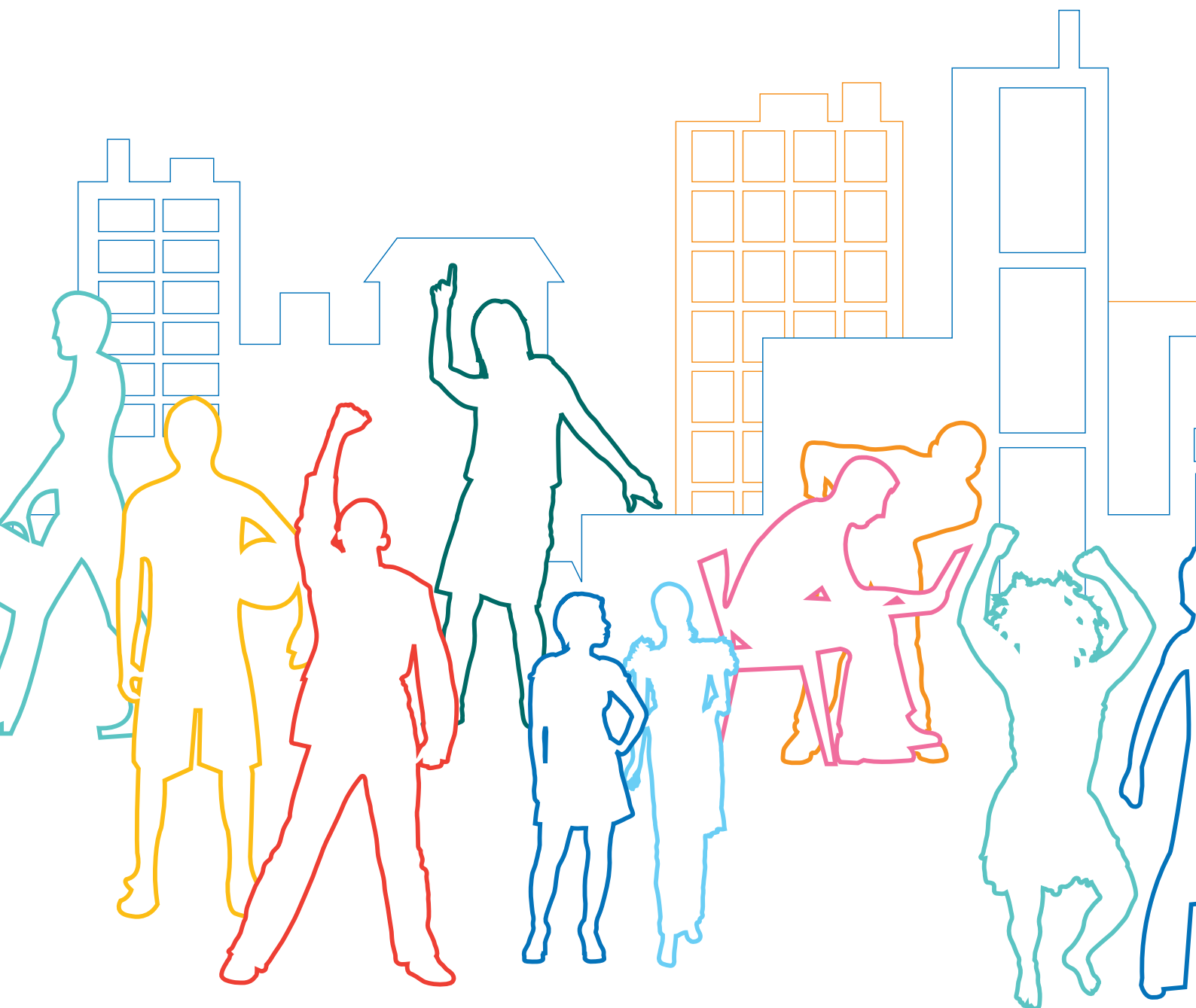
W niniejszym raporcie wskazano szereg wyzwań stojących przed miastami promującymi aktywną integrację młodych ludzi, takich jak rosnąca liczba młodych bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto władze miast zwracały uwagę, że krajowe strategie na rzecz zatrudnienia i młodzieży nie zawsze pozwalają na elastyczność konieczną do adaptacji strategii i programów do złożonych i specyficznych potrzeb ujawniających się na poziomie miast. Ponadto niezaprzeczalny jest fakt, że cięcia budżetowe w administracji publicznej zagrażają świadczeniu usług społecznych oraz prowadzeniu projektów na rzecz zatrudniania młodych.

W niniejszym raporcie wykazano jednak, że miasta mogą pomóc w poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej młodych ludzi i zmienić ich życie. W tym celu miasta wprowadzają specjalne projekty i programy na rzecz aktywnej integracji młodzieży oraz promują koordynowanie i tworzenie synergii z innymi zainteresowanymi stronami, np. organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi i przedsiębiorstwami. Nie ulega wątpliwości, że miasta, przeciwdziałając przerywaniu nauki i ułatwiając przejście z etapu szkolnego do zatrudnienia, mogą na wczesnym etapie zapobiegać wykluczeniu społecznemu. Ponadto miasta mają do odegrania pewną rolę w lepszym dostosowaniu edukacji i szkoleń do potrzeb rynku pracy, promowaniu przedsiębiorczości wśród młodych oraz wzmacnianiu usług na rzecz zatrudnienia i integracji. Poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami władze lokalne mogą również zapewniać indywidualne i ukierunkowane wsparcie dla młodych ludzi borykających się z wielorakimi i złożonymi trudnościami.

Ponadto zaangażowanie władz lokalnych w aktywną integrację młodych ludzi znajduje odzwierciedlenie w ich planach kontynuacji świadczenia zintegrowanych usług, poprawie koordynacji działań oraz w tworzeniu bardziej efektywnych powiązań pomiędzy kształceniem, szkoleniami i rynkiem pracy.

Miasta na rzecz Aktywnej Integracji to dynamiczna sieć 9 miast europejskich – Birmingham, Bolonii, Brna, Kopenhagi, Krakowa, Lille Métropole - Roubaix, Rotterdamu, Sofii i Sztokholmu – posiadających lokalne obserwatoria (LAO). Celem sieci jest informowanie, wymiana wiedzy oraz prowadzenie badań nad realizacją strategii na rzecz aktywnej integracji na poziomie lokalnym.

Działania obserwatoriów koordynowane są przez EUROCITIES, sieć dużych europejskich miast, i finansowane przez partnerstwo Komisji Europejskiej (Dyrekcji Generalnej do Spraw Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego) i EUROCITIES.